

ບົດສະຫຼຸບການສົນທະນາ ຂອງກຸ່ມ 4 ການປົກຄອງ/ການຄຸ້ມຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ

ໂດຍ: ທ່ານ ຄຳມຸນ ວິພິໄຊ, ຮອງລັດຖະມົນຕີກະຊວງພາຍໃນ

ຮຽນ:

ຂ້າພະເຈົ້າ, ຕາງໜ້າໃຫ້ກຸ່ມ 4 ຂໍອານຸຍາດລາຍງານຫຍໍ້ກ່ຽວກັບຜົນຂອງການສົນທະນາຂອງກຸ່ມ. ກຸ່ມ 4 ເປັນກຸ່ມທີ່ຫົວຂໍ້ສົນທະນາພົວພັນກັບຫຼາຍຂະແໜງການ (Cross-cutting Issue). ຫົວຂໍ້ສົນທະນາແມ່ນ “ການປົກຄອງ/ການຄຸ້ມຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ລວມທັງການເຂົ້າເຖິງລະບົບຍຸຕິທຳ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ”

ໃນເວທີການສົນທະນາຂອງກຸ່ມ 4 ມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສົນທະນາ 5 ທ່ານ:

- ທ່ານ ເກດສະໜາ ພິມມະຈັນ, ຫົວໜ້າກົມຮ່ວມມືສາກົນ, ກະຊວງຍຸຕິທຳ
- ທ່ານ ພັນໂທ ວົງເພັດ ແສງວິງສາ, ກະຊວງປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ
- ທ່ານ ນາງ ສຸພາພອນ ພານິດ, ສູນກາງສະຫະພັນແມ່ຍິງ
- ທ່ານ ຕິມ ເອັນເຕີລິນ, ອົງການຮ່ວມມືເພື່ອການພັດທະນາຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ
- ທ່ານ ນາງ ແຟນຊິດກາ, ສະຫະພາບເອີຣົບ
- ຜູ້ດຳເນີນການສົນທະນາ (moderator) ໂດຍ: ທ່ານ ນິສິດ ແກ້ວປັນຍາ, ຫົວໜ້າກົມແຜນການ ແລະ ການຮ່ວມມື, ກະຊວງພາຍໃນ

ຂ້າພະເຈົ້າເອງ ກໍໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມຮັບຟັງການສົນທະນາດັ່ງກ່າວເຊັ່ນດຽວກັນ, ສັງເກດເຫັນວ່າການສົນທະນາ ມີບັນຍາກາດດີຫຼາຍ ໄດ້ມີການແລກປ່ຽນທັດສະນະ ຄຳຄິດເຫັນຫຼາກຫຼາຍສົມຄວນ ແລະ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກໍມີຄວາມສົນໃຈຫຼາຍ ແຕ່ເສຍດາຍເວລາບໍ່ພຽງພໍ ສຳລັບການສົນທະນາ, ການປະກອບຄຳຄິດເຫັນ ແລະ ການຊີ້ແຈງ.

ສຳລັບຫົວຂໍ້ດັ່ງກ່າວ ມີທັງໝົດ 5 ຄຳຖາມ, ແຕ່ສັງລວມແລ້ວມີ 3 ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ ດັ່ງນີ້:

- ການປົກຄອງ/ການຄຸ້ມຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ມີຄວາມສຳຄັນ ຫຼື ປະກອບສ່ວນໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາ ຄືແນວໃດ?

- ຈະສິ່ງເສີມໃຫ້ປະຊາຊົນເຂົ້າເຖິງລະບົບຍຸຕິທຳໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນແນວໃດ ແລະ ຈະນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ທັນສະໄໝເຂົ້າໃນວຽກງານການປົກຄອງ ເພື່ອສິ່ງເສີມໃຫ້ມີການປົກຄອງທີ່ດີແນວໃດ?
- ຈະເຮັດແນວໃດເພື່ອສິ່ງເສີມການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ, ໂດຍສະເພາະການສິ່ງເສີມຄວາມສະເໝີພາບບົດບາດຍິງ-ຊາຍ, ບົດບາດ ແລະ ໂອກາດຂອງກຸ່ມທີ່ມີຄວາມອ່ອນແອ ຕໍ່ກັບການພັດທະນາ?

ສະຫຼຸບຜົນຂອງການສົນທະນາທີ່ສຳຄັນ (6 ຈຸດສຳຄັນ) ໄດ້ດັ່ງນີ້:

1. ການປົກຄອງ ຫຼື ການຄຸ້ມຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍ ແລະ ການບັງໃຊ້ກົດໝາຍ ຈະເປັນພື້ນຖານເພື່ອກ້າວໄປສູ່ການປົກຄອງທີ່ດີ, ຊຶ່ງເປັນບັນຫາສຳຄັນ ແລະ ເປັນບັນຫາປິ່ນອ້ອມ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດຄັ້ງທີ VIII ໃຫ້ບັນລຸເປົ້າໝາຍໄດ້. ສະນັ້ນ, ການຄຸ້ມຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແມ່ນເສົາຄໍ້າທີ່ສຳຄັນ ແລະ ເປັນພື້ນຖານທີ່ເຂັ້ມແຂງຂອງການປົກຄອງທີ່ດີ ແລະ ຈະຊຸກຍູ້ໃຫ້ປະຊາຊົນ/ພົນລະເມືອງ ໄດ້ເຂົ້າເຖິງກົດໝາຍ ແລະ ຄວາມຍຸຕິທຳຫຼາຍຂຶ້ນ.
2. ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນໃນຂົງເຂດການປົກຄອງ ກໍແມ່ນປັດໃຈທີ່ສຳຄັນໜຶ່ງ ເພື່ອປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາໃນທຸກລະດັບ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນການສິ່ງເສີມຄວາມສະເໝີພາບບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ໃນທຸກຂົງເຂດວຽກງານ ນັບທັງຂົງເຂດການເມືອງ-ການປົກຄອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ ໃນນັ້ນ ແມ່ນການຊຸກຍູ້ສິ່ງເສີມເພດຍິງເຂົ້າໃນລະດັບບໍລິຫານ/ລະດັບຕັດສິນບັນຫາໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ເພື່ອຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາຂອງເພດຍິງໃນດ້ານຕ່າງໆ. ນອກນັ້ນ ກໍແມ່ນການສ້າງໂອກາດ ແລະ ເງື່ອນໄຂໃຫ້ທຸກພາກສ່ວນຂອງສັງຄົມ ໂດຍສະເພາະກຸ່ມທີ່ມີຄວາມອ່ອນໄຫວ ບອບບາງ ເຊັ່ນ: ເດັກນ້ອຍ, ຄົນພິການ ແລະ ຊົນເຜົ່າທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ, ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມຕ່າງໆ ໄດ້ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນພັດທະນາຢູ່ບັນດາຂົງເຂດວຽກງານຕ່າງໆຕາມຄວາມສາມາດ.
3. ກອງປະຊຸມສົນທະນາ ໄດ້ເປັນເອກະພາບກັນກ່ຽວກັບຄວາມຄືບໜ້າໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານເພື່ອຊຸກຍູ້ການປົກຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍດ້ວຍການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການເຂົ້າເຖິງຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ ໃນຊຸມປີຜ່ານມາ ດັ່ງບົດບົດສະຫຼຸບກາງສະໄໝແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ 5 ປີ ຄັ້ງທີ VIII ທີ່ຕາງໜ້າກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນໄດ້ລາຍງານຕໍ່ກອງປະຊຸມ ໃນວຽກງານປິ່ນອ້ອມທີ່ຕິດພັນກັບຫຼາຍຂະແໜງການ, ຊຶ່ງໃນໄລຍະ 3 ປີຜ່ານມາ ການປັບປຸງການບໍລິຫານລັດ ແລະ ການສ້າງລັດທີ່ປົກຄອງດ້ວຍກົດໝາຍນັ້ນ, ລັດຖະບານ ກໍໄດ້ມີຄວາມພະຍາມຍາມສ້າງ ແລະ ປັບປຸງບັນດານິຕິກຳເພື່ອຄຸ້ມຄອງລັດ ຄຸ້ມຄອງສັງຄົມໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ, ທີ່ສຳຄັນກວ່າໝູ່ໝົດແມ່ນການປັບປຸງລັດຖະທຳມະນູນ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບ

ສະພາບເງື່ອນໄຂຂອງການພັດທະນາໃນປະຈຸບັນ ແລະໃນຕໍ່ໜ້າ, ຊຶ່ງລັດຖະທຳມະນູນສະບັບ ບັບປຸງໃໝ່ ກໍໄດ້ກຳນົດກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບບົດບາດຍິງ-ຊາຍ. ກົດໝາຍ ຫຼາຍສະບັບໄດ້ຮັບການບັບປຸງ ແລະ ສ້າງຂຶ້ນໃໝ່ເພື່ອເປັນເຄື່ອງມືໃນການຄຸ້ມຄອງລັດ-ຄຸ້ມຄອງ ສັງຄົມ ລວມທັງນິຕິກຳລຸ່ມກົດໝາຍຫຼາຍສະບັບ ກໍໄດ້ຮັບການບັບປຸງຄືນໃໝ່ຈຳນວນໜຶ່ງ ແລະສ້າງ ຂຶ້ນໃໝ່ອີກຈຳນວນໜຶ່ງເຊັ່ນດຽວກັນ. ຜົນສຳເລັດທີ່ສຳຄັນອີກຢ່າງໜຶ່ງກໍແມ່ນການສຳເລັດການ ຄົ້ນຄວ້າ ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ແລະ ກົດໝາຍແພ່ງ (ສຳລັບປະມວນກົດໝາຍແພ່ງເຖິງຈະບໍ່ທັນ ຮັບຮອງແຕ່ກໍພວມສະເໜີສະພາແຫ່ງຊາດພິຈາລະນາໃນປະຈຸບັນ).

ກ່ຽວກັບການບັບປຸງໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະການເຂົ້າເຖິງລະບົບຍຸຕິທຳ, ທີ່ຜ່ານມາ ລັດຖະບານກໍ ໄດ້ບັບປຸງລະບົບການຈັດຕັ້ງນັບແຕ່ຂັ້ນສູນກາງລົງຮອດຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ-ຮາກຖານ ດ້ວຍການປະເມີນ ກ່ຽວກັບໂຄງຮ່າງການຈັດຕັ້ງ ພາລະບົດບາດໜ້າທີ່ຂອງການຈັດຕັ້ງແຕ່ລະຂັ້ນ. ການບັບປຸງອົງການ ສານ, ອົງການໄອຍະການຢູ່ແຕ່ລະຂັ້ນ, ການສ້າງຕັ້ງສະພາປະຊາຊົນຂັ້ນແຂວງກໍແມ່ນຕົວຢ່າງໜຶ່ງທີ່ ສຳຄັນ, ການສ້າງຕັ້ງຫ້ອງການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານກົດໝາຍຢູ່ທ້ອງຖິ່ນຂັ້ນເມືອງ ແລະການບັບປຸງໜ່ວຍ ໄກ່ເກ່ງຂັ້ນບ້ານ ກໍແມ່ນການຊຸກຍູ້ການປະຕິບັດກົດໝາຍໃນທົ່ວສັງຄົມ ແລະເປັນຊ່ອງທາງເພື່ອໃຫ້ ປະຊາຊົນ/ພົນລະເມືອງໄດ້ເຂົ້າເຖິງກົດໝາຍ, ເຂົ້າເຖິງລະບົບຍຸຕິທຳໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ. ກິນໄກໃນການ ບັບປຸງໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະການເຂົ້າເຖິງລະບົບຍຸຕິທຳ ກໍແມ່ນເລີ່ມຈາກການເຜີຍແຜ່ບັນດານິຕິກຳທີ່ໄດ້ ຮັບຮອງ ແລະອອກຈົດໝາຍເຫດທາງລັດຖະການ ໃຫ້ທົ່ວສັງຄົມເພື່ອສ້າງຄວາມຮັບຮູ້ ແລະເຂົ້າໃຈ ເນື້ອໃນຂອງບັນດາກົດໝາຍ ແລະນິຕິກຳຕ່າງໆ.

ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ ກໍໄດ້ຮັບການບັບປຸງໃນທຸກລະດັບເຊັ່ນດຽວກັນ ຕົວຢ່າງ ຍຸດທະສາດບົດບາດຍິງ-ຊາຍ, ການປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບນະໂຍບາຍຜູ້ໃຫຍ່ ແລະໄວໜຸ່ມແຫ່ງຊາດ, ອອກມາດຕະການໃນການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ທ້ອງຖິ່ນເພື່ອປະຕິບັດນະໂຍບາຍສາມສ້າງ, ການ ຄົ້ນຄວ້າສ້າງ ແລະລົງທະບຽນສະມາຄົມບໍ່ຫວັງຜົນກຳໄລ ລວມທັງການບັບປຸງດຳລັດວ່າດ້ວຍ ສະມາຄົມ ແລະອື່ນໆ ເຊິ່ງໄດ້ສ້າງໂອກາດ ແລະ ເງື່ອນໄຂສະດວກໃຫ້ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ.

ບັນດາຜົນສຳເລັດເຫຼົ່ານີ້ ກໍແມ່ນການປະກອບສ່ວນທີ່ສຳຄັນຈາກຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ, ສະນັ້ນ ຕາງໜ້າລັດຖະບານ ກໍຂໍຂອບໃຈບັນດາປະເທດເພື່ອນມິດ, ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ, ຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ ອື່ນໆ ທີ່ໄດ້ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນວຽກງານການຄຸ້ມຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍ ເຊັ່ນ: ອົງການສະຫະ ປະຊາຊາດເພື່ອການພັດທະນາ, ສະຫະພາບເອີຣົບ, ໄຈກ້າ, ສະວິດເຊີແລນ, ຝະລັ່ງ ແລະ ອື່ນໆ.

4. **ບັນຫາ ແລະສິ່ງທ້າທາຍ** ໃນການປົກຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍ, ການບັບປຸງໃຊ້ກົດໝາຍ, ການມີສ່ວນ ຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ ເພື່ອສົ່ງເສີມການປົກຄອງທີ່ດີ ກໍຍັງມີຫຼາຍບັນຫາທີ່ລັດຖະບານຈະຕ້ອງໄດ້ທົບ ທວນຄືນ ເຊັ່ນ:

- ການເຜີຍແຜ່ກົດໝາຍ ແລະນິຕິກຳ ສ່ວນຫຼາຍຍັງມີລັກສະນະດັ່ງເດີມ, ບໍ່ທັນກວ້າງຂວາງ ແລະ ຫຼາກຫຼາຍ, ຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດໃນການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີເຂົ້າມາຊ່ວຍ ເຖິງວ່າໄດ້ມີແອບພິເຄຊັນ ແລະມີເວັບໄຊກ່ຽວກັບກົດໝາຍ ແຕ່ເຄືອຂ່າຍທາງດ້ານອິນເຕີເນັດ ກໍຍັງເປັນຂໍ້ຈຳກັດ.
 - ລະດັບຂອງພະນັກງານ-ລັດຖະກອນ ໂດຍສະເພາະຢູ່ຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດທັງດ້ານຄວາມ ຮູ້-ຄວາມສາມາດ ແລະຈຳນວນກໍບໍ່ພຽງພໍ ໃນນັ້ນມີທັງພະນັກງານວິຊາການໃນຂົງເຂດຍຸຕິທຳ, ຜູ້ ພິພາກສາ, ທະນາຍຄວາມ ແລະເຈົ້າໜ້າທີ່ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆ.
 - ຈຳນວນກົດໝາຍ ແລະນິຕິກຳຕ່າງໆ ແມ່ນໄດ້ສ້າງຂຶ້ນຫຼາຍ, ປະຈຸບັນກົດໝາຍມີຈຳນວນ 100 ກວ່າສະບັບ ແຕ່ການປະຕິບັດກົດໝາຍ/ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຍັງບໍ່ທັນເຂັ້ມງວດ.
 - ພື້ນຖານໂຄງລ່າງເພື່ອຮັບໃຊ້ໃຫ້ແກ່ການປະຕິບັດກົດໝາຍ ຍັງຈຳກັດ ເປັນຕົ້ນແມ່ນຂໍ້ມູນ- ຂ່າວສານ ສະຖິຕິ ທີ່ມີຄວາມຖືກຕ້ອງ-ວ່ອງໄວ ເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການວາງແຜນ/ວາງນະໂຍບາຍ ທີ່ອີງໃສ່ຂໍ້ມູນ-ຫຼັກຖານຍັງບໍ່ທັນເປັນລະບົບ.
 - ການມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະການເປັນເພື່ອຮ່ວມງານກັນ ລະຫວ່າງລັດ ແລະປະຊາຊົນ/ພົນລະເມືອງ ແຕ່ລະກຸ່ມໃນທົ່ວສັງຄົມ ຍັງບໍ່ທັນກົມກຽວດີເທົ່າທີ່ຄວນ.
5. ສະນັ້ນ, ຈະໄດ້ທົບທວນຄືນໃນການກຳນົດທິດທາງໃນສະເພາະໜ້າ ແລະຍາວນານ, ຊຶ່ງໄດ້ແບ່ງອອກ ເປັນ 3 ຈຸດສຸມ ຫຼື 3 E ດັ່ງນີ້: (Engineering- ເອົາການປັບປຸງສະຖາບັນ-ການຈັດຕັ້ງ, Educating- ເອົາການເຜີຍແຜ່ ແລະສຶກສາອົບຮົມ/ສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ ແລະ Enforcement -ເອົາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ/ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍໃຫ້ເຂັ້ມງວດ)
- **ການປັບປຸງລະບົບສະຖາບັນ-ການຈັດຕັ້ງ (engineering):** ໃນໄລຍະຜ່ານມາ ໄດ້ມີການ ປັບປຸງລັດຖະທຳມະນູນ, ບັນດາກົດໝາຍ ແລະ ນິຕິກຳຕ່າງໆຫຼາຍສະບັບ. ສະນັ້ນ ໃນ ສະເພາະໜ້າ ແລະໃນໄລຍະຍາວ ກົດໝາຍ ແລະນິຕິກຳຫຼາຍສະບັບ ຍັງຕ້ອງໄດ້ສືບຕໍ່ປັບປຸງ ແລະສ້າງຂຶ້ນໃໝ່ ເພື່ອໃຫ້ແທດເໝາະກັບສະພາບເງື່ອນໄຂຂອງການພັດທະນາໃນແຕ່ລະ ໄລຍະຢ່າງເໝາະສົມ. ທົບທວນ ແລະ ປະເມີນປະສິດທິພາບ-ປະສິດທິຜົນຂອງບັນດາ ການຈັດຕັ້ງທີ່ເປັນອົງປະກອບສຳຄັນຂອງການປະຕິບັດກົດໝາຍ/ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ. ທີ່ ສຳຄັນ ແມ່ນຄວາມປະສິງຂອງລັດຖະບານໃນການພັດທະນາລັດທີ່ປົກຄອງດ້ວຍກົດໝາຍ, ຊຶ່ງໄດ້ມີມະຕິຂອງສູນກາງພັກວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງລັດ, ຄຸ້ມຄອງສັງຄົມດ້ວຍກົດໝາຍ ເລກ ທີ 037/ກມສພ; ຄັ້ງວັນທີ 18 /6/2018 ຈະເປັນບ່ອນອີງທີ່ສຳຄັນໃນການສືບຕໍ່ປັບປຸງ ແລະພັດທະນາການປົກຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍໃນຕໍ່ໜ້າ.
 - **ການສຶກສາອົບຮົມ (educating & building capacity):** ແມ່ນເອົາການເຜີຍແຜ່ບັນດາ ກົດໝາຍ ແລະນິຕິກຳຕ່າງໆ ດັ່ງທີ່ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຜ່ານມາ, ຊຶ່ງຕໍ່ໜ້າກໍຍັງຈະໄດ້ສືບຕໍ່, ໃນ

ນັ້ນ ແມ່ນຈະໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ການຝຶກອົບຮົມໜ່ວຍໄກ່ແກ່ຍຂັ້ນບ້ານ ທີ່ເປັນກົນໄກສໍາຄັນໃນການຊ່ວຍໃຫ້ປະຊາຊົນເຂົ້າເຖິງລະບົບຍຸຕິທໍາຂັ້ນພື້ນຖານ. ການເຜີຍແຜ່ ແລະການສຶກສາອົບຮົມສ້າງຄວາມຮັບຮູ້ ແລະຄວາມເຂົ້າໃຈດ້ານກົດໝາຍ ແມ່ນຈະຕ້ອງໄດ້ຄໍານຶງເຖິງທັງ 2 ເບື້ອງ ຄື: 1. ເບື້ອງເຈົ້າໜ້າທີ່, ພະນັກງານ-ລັດຖະກອນ (ຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກົດໝາຍ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມຖືກຕ້ອງ ແລະ ໂປ່ງໃສໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ) ແລະ ອີກເບື້ອງໜຶ່ງ (2) ແມ່ນພາກປະຊາຊົນ/ພົນລະເມືອງ ຜູ້ທີ່ຈະຕ້ອງເຂົ້າໃຈສິດ-ພັນທະຂອງຕົນເອງຕໍ່ກົດໝາຍ ແລະການເຄົາລົບ ແລະປະຕິບັດກົດໝາຍ. ພວກເຮົາເຫັນວ່າ ການເຜີຍແຜ່ກົດໝາຍໃຫ້ກວ້າງຂວາງ ແລະສຶກສາອົບຮົມດ້ານກົດໝາຍເປັນວຽກງານທີ່ສໍາຄັນ ແຕ່ລັດອາດບໍ່ສາມາດດໍາເນີນການເຜີຍແຜ່ໃຫ້ທົ່ວເຖິງໄດ້. ສະນັ້ນ, ພາກປະຊາຊົນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນສະມາຄົມ ອາດສາມາດຊ່ວຍລັດ ດ້ວຍການຮ່ວມມືກັບພາກລັດ ໃນການນໍາເອົາບັນດານິຕິກຳລົງໄປເຖິງປະຊາຊົນເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າໄດ້ ຮູ້ເຖິງສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຕົນຕໍ່ກົດໝາຍ ໂດຍສະເພາະແມ່ຍິງ ບັນດາເຜົ່າ.

- **ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ (enforcement):** ກອງປະຊຸມເຫັນວ່າ ການຄຸ້ມຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍ ແມ່ນຄວາມເຂັ້ມງວດໃນການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ. ສະນັ້ນ ລັດຖະບານຈະໄດ້ມີແຜນຍຸທະສາດ ແລະ ກົນໄກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍສົມທົບກັບຫຼາຍພາກສ່ວນ ທັງພາຍໃນ ແລະ ສາກົນ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ການສືບຕໍ່ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາແຜນງານ/ໂຄງການ ເຊັ່ນ: ແຜນງານປັບປຸງບູລະນະການປົກຄອງ (NGPAR), ແຜນງານ/ໂຄງການສະໜັບສະໜູນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກົດໝາຍ, ແຜນງານ CEGGA ທີ່ພວມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ໃນປະຈຸບັນ ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍ. ຜ່ານມາ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ພວກເຮົາໄດ້ນໍາໃຊ້ສານຂັ້ນຕ່າງໆ ແລະ ມີການຕັດສິນຫຼາຍຄະດີ ແຕ່ວ່າການປະຕິບັດຄໍາຕັດສິນຂອງສານຍັງຄົງເປັນບັນຫາ, ມີຫຼາຍຄະດີທີ່ສານຕັດສິນແລ້ວ ແຕ່ຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ບັນຫາດັ່ງກ່າວ ກໍຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບແກ້ໄຂ, ຊຶ່ງຕ້ອງໄດ້ທົບທວນຄືນ ເຖິງບັນຫາທີ່ພົວພັນກັບເນື້ອໃນ ແລະກົນໄກການຕັດສິນຂອງສານ, ລວມທັງເຈົ້າໜ້າທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆ. ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງແມ່ຍິງເປັນຕົ້ນແມ່ນເຈົ້າໜ້າທີ່ເພດຍິງ ຢູ່ໃນຂົງເຂດດັ່ງກ່າວໃຫ້ຫຼາຍເພື່ອຊ່ວຍສືບສວນ ສອບສວນທີ່ມີລັກສະນະສະເພາະຂອງແມ່ຍິງ ເຊັ່ນ: ຜູ້ພິພາກສາເພດຍິງ, ໄອຍະການເພດຍິງ, ຕໍາຫຼວດແມ່ຍິງ, ທະນາຍຄວາມເພດຍິງເປັນຕົ້ນ.

6. ນອກນັ້ນທິດທາງຕໍ່ໜ້າ ຍັງຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຕື່ມດັ່ງນີ້:

- ສ້າງສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ສ້າງຂີດຄວາມສາມາດໃນການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງທຸກພາກສ່ວນ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນນຳໃຊ້ກຳລັງແຮງຂອງພາກເອກະຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ ເຂົ້າໃນການພັດທະນາໃນ ຂົງເຂດຕ່າງໆ ເຊິ່ງແມ່ນນະໂຍບາຍສະເໝີຕົ້ນສະເໝີປາຍຂອງລັດ.
- ສືບຕໍ່ຄົ້ນຄວ້າສ້າງລະບົບຄຸ້ມຄອງລັດດ້ວຍກົດໝາຍ ທີ່ເຂັ້ມແຂງ ເພື່ອປັບປຸງລະບົບການບໍລິຫານລັດ ມີຄວາມໂປ່ງໃສ, ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບສູງ ແລະ ໃຫ້ປະຊົນມີສ່ວນຮ່ວມໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ສານ ປົກຄອງ ແລະ ປະມວນກົດໝາຍປົກຄອງ
- ການເຜີຍແຜ່ ກົດໝາຍ ກໍຍັງຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເຮັດໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ໃນທຸກລະດັບ ແລະ ທັງພາກລັດ ແລະ ພາກປະຊາຊົນ, ດ້ວຍຫຼາຍວິທີ, ຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີ ໂດຍຜ່ານເຕັກໂນໂລຊີ, ເຄື່ອງມືສື່ສານຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ວິທະຍຸຊຸມຊົນ, ຊຶ່ງສາມາດເຜີຍແຜ່ຜ່ານພາສາຊົນເຜົ່າໄດ້ດີກວ່າເຄື່ອງມືສື່ສານອື່ນໆ.
- ຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂຍຊີທີ່ທັນສະໄໝເຂົ້າມາຊ່ວຍ ໃນການບໍລິຫານລັດຂຶ້ນຕ່າງໆ ເພື່ອ ຮັບປະກັນຄວາມໂປ່ງໃສ, ວ່ອງໄວ ແລະ ຊັດເຈນ.

ນັ້ນແມ່ນ, ການສັງລວມຫຍໍ້ ຜົນຂອງການປົກສາຫາລືຂອງກຸ່ມ 4 “ການປົກຄອງ/ຄຸ້ມຄອງລັດດ້ວຍ ກົດໝາຍ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການເຂົ້າເຖິງລະບົບຍຸຕິທຳ, ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ ເພື່ອກ້າວ ໄປເຖິງການປົກຄອງທີ່ດີ”.

ຂໍອວຍພອນໃຫ້ກອງປະຊຸມໂຕະມົນຄັ້ງນີ້ ຈົ່ງປະສົບຜົນສຳເລັດຕາມຈຸດປະສົງ.

ຂໍຂອບໃຈ!!